

EU/OECD-INFE's ramme for finansielle kompetencer for voksne

Forklaring

Med blåt : Forslag til kompetencer, der henviser til digital finansiering og digital levering af finansielle oplysninger, finansiell uddannelse og finansiell rådgivning
Med grønt : Forslag til kompetencer, der henviser til bæredygtig finansiering
Med <i>kursiv</i> : Begreber, der er defineret i ordlisten

1. Penge og transaktioner

Emne	Bevidsthed, viden og forståelse	Færdigheder og adfærd	Tillid, motivation og holdninger
1.1 Penge og valuta	Former for og anvendelse af penge 1. Er klar over, at penge kan antage forskellige former 2. Forstår betydningen af lovligt betalingsmiddel	3. Kan bruge og opbevare penge sikkert i alle former 4. Tager hensyn til de relative fordele og ulemper ved forskellige former for penge, når de vælger, hvilken de vil anvende	5. Er motiveret til at lære om forskellige former for penge 6. Er fortrolig med at anvende forskellige former for penge
	Pengesedler og mønter 7. Ved, hvordan man identificerer ægte pengesedler og mønter 8. Er klar over, at valutaer eller bestemte pengesedler og mønter med tiden kan blive forældede som officielle betalingsmidler	9. Træffer passende foranstaltninger, hvis pengesedler eller mønter menes at være falske 10. Ombytter forældede pengesedler og mønter med nye inden for den fastsatte frist	11. Har udviklet den rigtige holdning over for falske penge

	Valuta Har kendskab til 12. hvordan man anvender valutakurser til at omregne valutaer 13. at transaktionsgebyrer, provisioner og valutakurser varierer afhængigt af tid og udbyder 14. Forstår virkningen af forskellige valutakurser på pengeoverførsler, rejser til udlandet eller udenlandske køb 15. Er klar over, at der findes værktøj til omregning af valutaer	16. Kan omregne priser udtrykt i forskellige valutaer 17. Medregner gebyrer og valutakurser, når det besluttes, hvordan der skal overføres eller veksles penge	18. Er fortrolig med at håndtere transaktioner i forskellige valutaer 19. Sammenligner vekselkurser fra forskellige udbydere for at finde det bedste tilbud
1.2 Indkomst	Indtægtskilder 20. Har kendskab til kilderne til arbejdsindkomst og ikke-arbejds-mæssig indkomst, herunder tilgængelige offentlige ydelser og kravene for at modtage dem 21. Forstår, hvorfor en persons nettoindkomst kan svinge 22. Kan identificere lovlige metoder til at øge indkomsten	24. Opgiver alle indtægtskilder til skattemyndighederne	25. Har det fint med at drøfte indkomst med andre, når det er nødvendigt

	23. Forstår, hvordan aktiver eller investeringer kan udgøre en indtægtskilde		
	Lønsedler og indkomstopgørelser Forstår 26. posterne på lønsedlen og indkomstopgørelsen 27. hvordan man får adgang til, opbevarer og holder styr på relevante oplysninger om sin indkomst 28. forskellen mellem brutto- og nettoindkomst 29. at visse automatiske fradrag i lønnen kan være øremærket til opsparing/pension eller betaling af udgifter	Kontrollerer 30. Lønsedler og indkomstopgørelser og arkiverer dem til senere brug 31. De faktiske indtægter i forhold til de forventede indtægter og forsøger at analysere, hvorfor de kan være forskellige 32. Anvender brutto- eller nettoindkomst, alt efter hvad der er relevant, når der træffes beslutninger 33. Tager hensyn til hele lønpakken, herunder bidrag til opsparing eller forsikring, hvor det er relevant, når den aktuelle indkomst sammenlignes med alternativer	
	Indkomstbehov 34. Forstår, at udgifterne ideelt set ikke bør overstige indtægterne	36. Vurderer de aktuelle indkomstbehov og søger metoder til at opnå tilstrækkelig indkomst til at dække disse behov	39. Er motiveret til at finde ud af, hvordan man kan sikre sig en tilstrækkelig indkomst til at bevare den nuværende levestandard fremover

	35. Er klar over, at det er vigtigt at have tilstrækkelig indkomst, når man går på pension	37. Foretager en realistisk vurdering af de forventede indtægter 38. Sætter en del af indkomsten til side til pension	
	Karriereforløbets indvirkning på indkomsten 40. Er klar over, at forskellige job og karriereforløb, herunder iværksætteri, er forbundet med forskellige indkomstniveauer over tid	41. Træffer praktiske foranstaltninger for at forfølge en bestemt karriere eller en bestemt forretningsidé, hvis det er relevant	42. Er tryk ved at forfølge en karriere eller en forretningsidé og overveje jobskifte, hvis det er relevant
1.3 Priser, indkøb og betalinger	Priser Har kendskab til 43. hvordan man beregner og fortolker relevante enhedspriser for køb, hvis det er relevant 44. at de samme varer eller tjenesteydelser kan have forskellige priser afhængigt af en række faktorer, f.eks. leverandøren, stedet eller købstidspunktet 45. at købekraften kan variere over tid på grund af inflation	50. Beregner eller anslår den endelige pris på en vare eller tjenesteydelse 51. Søger at finde ud af, hvordan virkningen af inflation kan imødegås med de midler, vedkommende har til rådighed 52. Bestræber sig på at købe varer og tjenesteydelser til en rimelig pris	53. Er fortrolig med at forhandle sig frem til en rimelig pris

	46. at prisen ikke er det eneste relevante kriterium ved køb af et bestemt produkt, og at kvalitet, vilkår og betingelser også har betydning 47. at de faktiske omkostninger ved en vare eller tjenesteydelse afhænger af faktorer som f.eks. skatter og afgifter, valutakurser, forsendelsesomkostninger og told (ved køb uden for EU) 48. hvordan den endelige forbrugerpris beregnes, hvis dette ikke fremgår af prismærkaten på en vare 49. Ved, at prisen på identiske varer eller tjenesteydelser ved onlinekøb kan være forskellig afhængigt af bl.a. det besøgte websted eller browsinghistorikken, de gældende forsendelsesbetingelser eller det sted, hvorfra købet foretages		
	Prissammenligning 54. Forstår, at oplysninger, der indhentes via prissammenligningsværktøjer på internettet, kan være ufuldstændige og unøjagtige	55. Sammenligner priserne på lignende varer solgt via forskellige kanaler (herunder fysiske forretninger og onlineleverandører) 56. Kan anvende pålidelige onlinesammenligningsværktøjer, som sammenligner pris, kvalitet vilkår og betingelser for varer og tjenesteydelser	57. Er fortrolig med at træffe beslutninger baseret på oplysninger fra pålidelige (online) prissammenligningsværktøjer udviklet af <i>uvildige</i> udbydere.

	Køb 58. Forstår, at penge, der er brugt til at købe en bestemt vare eller tjenesteydelse, ikke længere kan bruges på noget andet [begrebet offeromkostning] 59. Forstår, at irreversible omkostninger, man tidligere har pådraget sig, ikke bør påvirke købsbeslutninger i dag [anvendelse af begrebet "allerede betalte omkostninger"] 60. Ved, at der kan være erstatninger for produkter, i nogle tilfælde også brugte eller istandsatte produkter, og tjenesteydelser, der koster mindre end de oprindeligt udvalgte 61. Ved, at der kan være supplerende produkter og tjenesteydelser, der er nødvendige for at anvende visse produkter eller tjenesteydelser 62. Kender de gældende forbrugerrettigheder, der gælder i forbindelse med indkøb, især online (dvs. regler om returret og fremlæggelse af oplysninger) Anerkender 63. at annoncer, særtilbud og medierne kan have en stærk indflydelse på, om man får lyst til at foretage bestemte indkøb	64. Tager hensyn til den samlede værdi eller nytte af et potentielt køb og dets pris 65. Returnerer køb, der er foretaget online gennem andre former for fjernsalg inden for den frist, der er fastsat ved lov, for at få fuld refusion, hvis det er relevant og fastsat ved lov 66. Udvikler strategier for at undgå eller minimere overforbrug, impulsiv shopping og andre utilsigtede konsekvenser af reklamer og socialt pres 67. Yder en indsats for at foretage informerede indkøb 68. Overvejer bæredygtige alternativer til nye indkøb, f.eks. genbrug og genanvendelse	Er fortrolig med 69. at udnytte retten til at returnere køb foretaget online eller gennem andre former for fjernsalg inden for den frist, der er fastsat ved lov, for at få fuld refusion, hvis det er relevant og fastsat ved lov 70. at afvise salgstilbud, der er utilfredsstillende eller uønskede, herunder onlinetilbud (dvs. pop op-annoncer og onlineannoncer) 71. at modstå pres om uplanlagte køb.

	Betalingsmetoder og pengeoverførsler 72. Forstår forskellen mellem forskellige betalingsmetoder og ved, hvordan de anvendes sikkert (f.eks. debit- eller kreditkort, onlineoverførselstjenester, bankoverførsel til en detailkonto, mobil/digital tegnebog og straksbetalinger) 73. Ved, hvordan man vurderer de potentielle risici og fordele ved forskellige betalingsmetoder 74. Er klar over, at nogle betalingsmetoder er en form for låntagning, og forstår, hvordan dette vil påvirke den samlede pris, og at forskellige transaktionstyper har forskellige konsekvenser for likviditeten 75. Kender de grundlæggende regler om bekæmpelse af hvidvask af penge med hensyn til brug af kontanter og betalinger og overholder dem Er bevidst om: 76. at man i EU har ret til <i>betalingskonto med basale funktioner</i>, uanset bopæl eller økonomisk situation 77. at EU gør det muligt for forbrugerne at åbne og skifte bankkonto overalt i EU	80. Anvender passende betalingsmetoder og -teknologier under hensyntagen til de samlede omkostninger, risici og den personlige bekvemmelighed ved den valgte metode 81. Kan gennemføre onlinebetalinger på forskellige betalingsfaciliteter i overensstemmelse med digitale sikkerhedsforanstaltninger 82. Tager skridt til at anvende en <i>betalingskonto med basale funktioner</i>, hvis det er muligt 83. Tager skridt til at anvende en <i>betalingskonto, der opfylder individuelle behov og krav</i>	84. Er motiveret til at lære om forskellige betalings- og overførselsmetoder 85. Er tryk ved at anvende forskellige betalings- og overførselsmetoder og vælge de bedste måder at overføre penge på, samtidig med at omkostninger og risici tages i betragtning 86. Er tryk ved at anmode om åbning af <i>betalingskonto med basale funktioner</i>, hvis det er muligt

	78. at en <i>betalingskonto med basale funktioner</i> kan tilbydes af traditionelle kreditinstitutter og onlinekreditinstitutter 79. Eksistensen af en hurtig procedure for forbrugere, der ønsker at flytte deres konto fra en bank til en anden		
	Kontrollere og holde styr på betalinger og køb 87. Forstår, at der kan opstå fejl, når man foretager betalinger og køb, og ved, hvordan man opdager dem på fakturaer, regninger og kvitteringer 88. Ved, at nogle kvitteringer skal gemmes som bevis for et køb	89. Kontrollerer betalingsoplysninger, kvitteringer og byttepenge, fakturaer og regninger, hvis det er relevant 90. Anmoder om en kvittering, hvis den ikke gives automatisk, og gemmer kvitteringer og andre relevante dokumenter vedrørende vigtige køb 91. Holder styr på alle udbetalte eller brugte penge	92. Er tryk ved at dobbelttjekke, hvis det viser sig, at der er sket en fejl med en betaling eller et køb, og ved at agere, hvis dette er tilfældet
	Konsekvenser af køb 93. Ved, at visse køb kan medføre løbende omkostninger f.eks. til vedligeholdelse eller oplagring 94. Er klar over, hvornår abonnementer ophører, og om de automatisk vil blive fornyet	95. Tager hensyn til de langsigtede konsekvenser af abonnementer og andre køb, der kræver gentagne betalinger	99. Er fortrolig med at anvende viden om faktorer, f.eks. inflation og valutakurser, når det besluttes, om et køb skal udskydes

		96. Træffer en informeret beslutning om den samlede virkning af mulighederne for at sprede betalinger over tid 97. Foretager løbende betalinger som aftalt 98. Træffer en informeret beslutning om, hvorvidt der skal foretages store indkøb med det samme eller i fremtiden	
	Bæredygtighedsaspekter ved priser og køb 100. Er klar over, at købte varer eller tjenesteydelser kan have forskellige miljømæssige og sociale virkninger	101. Tager hensyn til miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige præferencer i beslutningen om at købe en vare eller en tjenesteydelse	102. Er motiveret til at lære mere om en vares eller tjenesteydelses oprindelse, produktionsforhold samt miljømæssige og sociale virkninger, hvis det er relevant, samt ledelsesresultaterne for den virksomhed, der udbyder den 103. Er, hvor det er relevant, motiveret til at sætte spørgsmålstejn ved de oplysninger om miljømæssige og sociale virkninger samt ledelsesresultater, som sælgeren har fremlagt, hvis det er relevant

1.4 Finansielle opgørelser og kontrakter	Forståelse og underskrivelse af kontrakter 104. Forstår de juridiske konsekvenser af at underskrive en kontrakt eller acceptere vilkårene og betingelser, når et aktiv, et produkt eller en tjenesteydelse købes 105. Forstår, at en <i>elektronisk signatur</i> kan have samme juridiske værdi som en personlig underskrift	106. Underskriver kontrakter i papirform, hvis det er bekvemt, eller elektronisk, hvis det er relevant 107. Kontrollerer finansielle opgørelser og kontrakter, inden de arkiveres på en velordnet og tilgængelig måde	108. Er villig til efter behov at anmode om rådgivning, inden en kontrakt underskrives på papir eller i elektronisk form, hvis det er relevant
	Finansielle opgørelser 109. Er opmærksom på vigtigheden af at opbevare visse dokumenter på et tilgængeligt sted 110. Er i forbindelse med elektroniske dokumenter klar over, at der findes cloud-lagring, og over konsekvenserne af at lagre dokumenter på cloud-lagringsfaciliteter (f.eks. sikkerheds- og omkostningsmæssige konsekvenser)	111. Kan efter behov hente dokumenter, herunder hvis de er lagret på cloud-lagringsfaciliteter 112. Stiller spørgsmål om usikre aspekter vedrørende finansielle opgørelser og kontrakter og anmoder om, at eventuelle fejl rettes 113. Anmoder om finansielle opgørelser og skriftlige kontrakter, når de ikke foreligger 114. Opbevarer flere sikkerhedskopier af finansielle opgørelser, herunder i elektronisk format	

2. Økonomisk planlægning og forvaltning

Emne	Bevidsthed, viden og forståelse	Færdigheder og adfærd	Tillid, motivation og holdninger
2.1 Budgetlægning	Overvågning af indtægter og udgifter 115. Er klar over, at meget nylige transaktioner muligvis endnu ikke fremgår af den seneste kontooversigt	116. Kontrollerer regelmæssigt udgifter 117. Skelner mellem faste og variable udgifter 118. Prioriterer væsentlige udgifter højere end lejlighedsvist forbrug 119. Holder eventuelle forretningsindtægter og -udgifter adskilt fra private indtægter og udgifter	
	Udarbejdelse af et budget 120. Ved, hvad et budget er, hvordan man opstiller et budget, og hvorfor det kan være en fordel at lægge budget 121. Har kendskab til pålidelige budgetredskaber, der er udviklet af <i>uvildige</i> udbydere, <i>herunder mobilapps og andre digitale budgetredskaber og -tjenester</i>	123. Identificerer "behov" og "ønsker" og prioriterer efter behov 124. Opstiller et periodisk budget for at planlægge indkomst, opsparing og udgifter ved hjælp af passende værktøjer, hvis de er til rådighed	126. Er motiveret til at bruge tid på at udarbejde og følge et budget som en strategi for at opretholde eller forøge den økonomiske velfærd

	122. Forstår, hvorfor det er vigtigt at tage hensyn til de mellem- og langsigtede perspektiver i forbindelse med budgetlægning	125. <i>Anvender regelmæssigt pålidelige budgetværktøjer, herunder mobilapps og andre digitale værktøjer, udviklet af uvildige udbydere</i>	127. Er motiveret til at tage hensyn til det samlede budget, når der træffes beslutninger om udgifter 128. Er motiveret til at se ud over de umiddelbare og ønsker, når der lægges budget, og mere langsigtede behov planlægges 129. Er fortrolig med at tilpasse budgettet efter behov
2.2 Forvaltning af indtægter og udgifter	Forvaltning af indtægter og udgifter — grundlæggende oplysninger 130. Forstår, hvorfor det er vigtigt aktivt at forvalte sine midler ud over at overvåge indtægter og udgifter 131. Er klar over, at familien, samfundet og de sociokulturelle værdier og vaner kan påvirke den måde, hvorpå forskellige mennesker forvalter deres penge	132. Sammenligner de faktiske udgifter med de budgetterede udgifter og tilpasser budgettet eller udgifterne efter behov 133. Søger metoder til at tilpasse indtægter eller udgifter efter behov under hensyntagen til lejlighedsvis udgifter, f.eks. gaver, donationer eller ferie	134. Er tryk ved at træffe selvstændige beslutninger om indtægter og udgifter 135. Er tryk ved at fastsætte personlige prioriteringer for væsentlige og lejlighedsvis udgifter 136. Påtager sig ansvaret for at forvalte sine egen og muligvis husstandens økonomi 137. Har det fint med at drøfte økonomisk planlægning og forvaltning med relevante personer

			138. Er tryk ved at handle på andres vegne for at forvalte deres økonomi, hvis man er pålagt det juridiske ansvar herfor
	Forvaltning af uregelmæssige og uventede indtægter og udgifter Forstår: 139. at forskellige livsstadier og særlige personlige eller familiemæssige begivenheder kan påvirke indtægter og udgifter 140. Betydningen af aktivt at planlægge lejlighedsvis uregelmæssige udgifter 141. De tilgængelige muligheder for at betale uforudsete udgifter	143. Søger metoder til at tilpasse indtægter eller udgifter efter behov under hensyntagen til uregelmæssige udgifter og mulige udsving i indtægterne 144. Kan identificere og vælge den bedste mulighed for at betale uforudsete udgifter 145. Træffer informerede beslutninger om anvendelsen af uventede indtægter og aktiver, f.eks. gaver, præmier eller arv	

	142. Ved, hvor mange penge der vil være brug for til at dække udgifterne i tilfælde af indkomsttab		
2.3 Opsparing	Opsparingsmål og -prioriteter Forstår: 146. Fordelene ved at spare op og ved at have opsparingsmål og en plan for at nå dem 147. Fordelene ved at begynde at spare op i en ung alder og ved regelmæssigt at spare op 148. Idéen om at behandle personlig opsparing som en finansiell forpligtelse, som kan omskrives til "betal dig selv først"	149. Opstiller et specifikt opsparingsmål med en tidsramme og tilgangen til at nå det 150. Bestræber sig på at spare hver gang, der modtages indkomst 151. Prioriterer opsparing frem for visse lejlighedsvisse udgifter	152. Kan fastsætte egne opsparingsmål baseret på realistiske forventninger og har tillid til, at disse opsparingsmål kan nås 153. Betragter opsparing som et grundlæggende element i husholdningsbudgettet
	Opsparingsbuffer Forstår fordelene ved at have 154. Nødopsparing til at dække finansielle chok 155. En vis opsparing, som er umiddelbart tilgængelig eller i kontanter	156. Træffer foranstaltninger for at have nødopsparing til at dække finansielle chok	157. Forstår den yderligere <i>økonomiske modstandsdygtighed</i>, der kan opnås gennem opsparing 158. Er tilfreds med den nuværende opsparingsbuffer eller er motiveret til at øge den

Renter

159. Forstår virkningen af renters rente på opsparingen og de opsparingsmetoder, der gør det muligt at drage fordel heraf

160. Fortsætter med at spare op, selv om renten af lav

161. Tager hensyn til realrenten på opsparing

162. Bruger pålidelige og *uvildige* digitale sammenligningsværktøjer til at sammenligne rentesatser, gebyrer og andre forhold ved opsparingsmuligheder og vurdere deres indvirkning på opsparingen

	Valg af opsparingsprodukter Har kendskab til 163.de forskellige tilgængelige opsparingsmuligheder [eller kan let finde oplysninger herom] 164.at forskellige opsparingsprodukter tilbyder forskellige kombinationer af gebyrer, renter og skattefradrag og indebærer forskellige former for risici 165.at opsparingsprodukter kan have forskellige bæredygtighedskarakteristika (miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige aspekter) 166.hvor man kan få adgang til egnede opsparingsprodukter 167.Forstår, at valget af en bestemt opsparings- eller investeringsmulighed til dels kan afhænge af den forventede tidshorisont for opnåelse af et bestemt opsparingsmål 168.Ved, hvordan man vurderer sikkerheden ved forskellige opsparingsmetoder 169.Ved, at midler indsat på en bankkonto på op til 100 000 EUR pr. person og pr. bankinstitut er beskyttet under indskudsgarantiordningen	170.Træffer forholdsregler for at beskytte opsparingen 171.Vælger opsparingsprodukter i overensstemmelse med sine egne præferencer, herunder bæredygtighedspræferencer	172.Er tryk ved at vælge opsparingsprodukter i overensstemmelse med sine egne præferencer, herunder bæredygtighedspræferencer, eller indhente rådgivning, hvis det er nødvendigt

	Forvaltning af opsparing 173. Har kendskab til pålidelige digitale værktøjer udviklet af <i>uvildige</i> udbydere, som kan hjælpe med at spare op regelmæssigt	174. Overvåger opsparingens udvikling og foretager de nødvendige justeringer 175. Holder sig orienteret om eksisterende værktøjer til personlig økonomisk forvaltning 176. Anvender pålidelige og <i>uvildige</i> digitale værktøjer til at understøtte opsparingsbeslutninger	177. Er motiveret til at anvende værktøjer, der støtter den finansielle beslutningstagning, og forbedre sin økonomiske adfærd
2.4 Investering	Investering — grundlæggende oplysninger 178. Kender forskellen mellem opsparing og investering og mellem gæld og egenkapital 179. Er klar over, at nogle investeringsformer er mere likvide end andre 180. Ved, at værdien af en investering kan stige eller falde 181. Ved, at forskellige typer gebyrer og afgifter (engangsgebyrer og løbende gebyrer samt direkte og indirekte gebyrer) kan have en betydelig indvirkning på resultaterne af en investering	186. Kan beregne den forholdsmæssige stigning eller reduktion af en investerings værdi	187. Kan vurdere, om specifikke mål kan nås ved at investere 188. Har den nødvendige selvtillid til ikke at investere, hvis man ikke forstår det finansielle produkt eller den finansielle tjenesteydelse

	182.Forstår, hvordan ændringer i inflation, rentesatser og/eller valutakurser kan påvirke mere langsigtede planer 183.Forskellen mellem potentielle (urealiserede) og realiserede tab eller gevinster 184.Er opmærksom på de yderligere risici, der er forbundet med uinformede investeringsbeslutninger 185.Forstår de grundlæggende investeringsbegreber, f.eks. tidsmæssig værdi af penge, risikotolerance, investeringshorisont og investeringsmål		
	Aktie- og fondskurser 189.Forstår, at den samme aktie eller fond kan have forskellige købs- eller salgskurser på forskellige tidspunkter		
	Valg og spredning af investeringer Har kendskab til	197.Tager hensyn til risici, resultater, omkostninger og andre investeringskarakteristika ved forvaltning og overvågning af investeringer	Er tryk ved og motiveret til at 204.Undersøge potentielle investeringer, inden der indgås forpligtelser

	190.karakteristikaene ved forskellige investeringsprodukter, herunder risikoniveauer, likviditet, forventede resultater og forhold vedrørende bæredygtighed, eller let at finde oplysninger herom 191.at der kan opkræves gebyrer, provisioner og andre gebyrer for investeringsprodukter og -tjenesteydelser, og at disse poster kan variere afhængigt af udbyderen og salgskanalen 192.at priserne på det samme investeringsprodukt kan variere afhængigt af udbyderen og salgskanalen 193.at forskellige investeringsprodukter kan have forskellige bæredygtighedskarakteristika (miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige aspekter) 194.Forstår fordelene ved at have en diversificeret portefølje af investeringer 195.Forstår, hvorfor det er vigtigt at tage den samlede aktivallokering i betragtning, når man investerer 196.Er klar over, at der findes forskellige mæglere og handelsværktøjer, der er tilgængelige via traditionelle og digitale kanaler	198.Overvåger regelmæssigt investeringerne og foretager de nødvendige tilpasninger 199.Kan tage hensyn til personlige præferencer med hensyn til investeringsmål, risikotolerance, tidshorisont og bæredygtighed, når der træffes en investeringsbeslutning 200.Kan hente relevante og pålidelige oplysninger som grundlag for investeringsbeslutninger 201.Undersøger potentielle investeringer 202.Sikrer sig en diversificeret portefølje 203.Kan kombinere forskellige investeringsprodukter, f.eks. pensioner, livsforsikringspolicer, livrenter, kollektive investeringsordninger eller andre investeringsprodukter, hvis det er hensigtsmæssigt	205.Sammenligne bæredygtighedsniveauet for investeringsprodukter ved hjælp af f.eks. andre standarder, mærkninger eller vurderinger 206.Sætte spørgsmålstegn ved investeringstilbud, der forekommer for gode til at være sande 207.Sammenligne sammensætningen af pensionsfonde, livsforsikringspolicer, livrenter, kollektive investeringsordninger eller andre investeringsprodukter i investeringsporteføljen for at vurdere, om den som helhed er hensigtsmæssig 208.Ikke at basere sin investeringsadfærd på frygten for at gå glip af noget 209.Give mægleren relevante personoplysninger med henblik på en egnethedsvurdering

	Kryptoaktiver og relateret digital udvikling 210. Er bekendt med eksistensen af forskellige typer <i>kryptoaktiver</i> og har en grundlæggende forståelse af, hvordan man får adgang til og udveksler dem 211. Er opmærksom på risiciene i forbindelse med anvendelsen af <i>kryptoaktiver</i> til betalings- eller investeringsformål og på risiciene i forbindelse med "kryptobørser" (f.eks. teknologiske eller andre risici), som kan have betydelige finansielle konsekvenser 212. Er klar over, at der ofte sker svindel i forbindelse med <i>kryptoaktiver</i>, hvor man ofte prøver at tiltrække potentielle ofre ved at love høje forventede afkast	213. Ved i givet fald, hvordan forskellige typer <i>kryptoaktiver</i> anvendes sikkert og i overensstemmelse med gældende lov	214. Holder sig ajour med udviklingen inden for nye teknologier, der er relevante for finansielle produkter og tjenesteydelser
	Aktionærrettigheder 215. Har kendskab til de rettigheder og fordele, der er forbundet med at have aktier i et selskab 216. Har kendskab til aktionærernes ret til at påvirke et selskabs beslutninger, herunder om dets bæredygtighedsresultater 217. Har kendskab til muligheden for og kravene for at deltage i kollektive aktionærhandlinger og til de digitale værktøjer, der anvendes til dette	218. Kan i givet fald tage skridt til at indgå i et samarbejde med selskaber på årlige generalforsamlinger eller gennem kollektive aktionærhandlinger i overensstemmelse med egne præferencer med hensyn til bæredygtighed og andre forhold	

	Bæredygtige investeringer Har kendskab til 219.eksisterende <i>bæredygtige investeringsprodukter</i> på markedet 220.de forskellige dimensioner af bæredygtighed (miljø, sociale forhold og ledelse) og principperne bag hver af disse dimensioner 221.at forskellige investeringsstrategier kan anvendes til at investere i overensstemmelse med ens egne miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige (bæredygtighedsrelaterede) præferencer, f.eks. ved at undgå investeringer i bestemte sektorer eller virksomheder (desinvestering) eller ved at engagere sig aktivt i bestemte selskaber for at få dem til at ændre deres aktiviteter (engagement)	222.Søger efter investeringsprodukter baseret på egne bæredygtighedspræferencer 223.Vælger en investeringsstrategi baseret på desinvestering eller engagement eller en kombination heraf afhængigt af ens egen situation og præferencer 224.Stiller opfølgende spørgsmål til en rådgiver om bæredygtighedsrelaterede aspekter af investeringsprodukter 225.Undersøger og sammenligner bæredygtighedskarakteristika ved potentielle opsparings- og investeringsprodukter	226.Er motiveret til at undersøge de produkter, vedkommende allerede ejer eller planlægger at investere i, for at sikre, at de er i overensstemmelse med de personlige bæredygtighedspræferencer 227.Er tryk ved at stille spørgsmål om, hvorvidt et investeringsprodukt opfylder bæredygtighedskriterierne
	Råvarer 228. Er klar over, at værdien af investeringer i råvarer, f.eks. guld, kan stige eller falde som følge af en række faktorer	229. Holder øje med ændringer i prisen på varer, der besiddes som investeringer	

	Faktorer, der påvirker investeringsbeslutninger 230. Er klar over, at menneskelige faktorer, f.eks. følelser eller kognitive skævheder, kan påvirke investeringsbeslutninger på uventede måder 231. Er klar over risiciene i forbindelse med social handel	232. Bestræber sig på at træffe informerede beslutninger, kontrollere følelsesmæssige reaktioner og tage hensyn til kognitive skævheder, når der træffes investeringsbeslutninger	
2.5 Langsigtet planlægning og opbygning af aktiver	Langsigtet planlægning — grundlæggende oplysninger 233. Forstår betydningen af at bevare et mere langsigtet perspektiv, selv når der er presserende behov på kort sigt 234. Forstår, at langsigtet planlægning kan kræve andre typer finansielle produkter end den, der anvendes til nødopsparing 235. Anerkender, at det med tiden kan være nødvendigt at justere de foranstaltninger, der er nødvendige for at nå de mere langsigtede mål 236. Forstår betydningen af at planlægge, hvad der skal ske efter døden, herunder at tage hensyn til de forsørgedes økonomiske behov, træffe beslutninger om, hvordan udestående omkostninger, gæld og aktiver skal fordeles, og eventuelt skrive testamente	237. Opstiller økonomiske planer for fremtidige positive og negative begivenheder, som sandsynligvis vil få økonomiske konsekvenser Opstiller strategier med henblik på at: 238. Handle [undgå forsinkelser], når der udarbejdes mere langsigtede planer 239. Sikre balance mellem umiddelbare behov og ønsker og mere langsigtede planer, således at de mere langsigtede finansielle mål nås 240. Overvåger ændringer i værdien af investeringer, aktiver og forpligtelser	245. Påskønner langsigtet finansiell planlægning som en metode til at opretholde eller øge den økonomiske velstand 246. Er tryk ved at ændre mere langsigtede finansielle planer, hvis det er nødvendigt 247. Er tryk ved at føre langsigtede finansielle planer ud i livet 248. Er motiveret til at tage hensyn til de forsørgedes mere langsigtede finansielle behov

		Tager hensyn til 241. Forudsigelige udsving i indtægter og udgifter, når mere langsigtede planer opstilles 242. Alle personlige og private aktiver og forpligtelser, når de mere langsigtede behov overvejes 243. Muligheden for, at familiemedlemmer eller pårørende vil få brug på økonomisk støtte på længere sigt 244. Udarbejder planer for at dække forsørgedes løbende leveomkostninger og fordeler udestående omkostninger, gæld og aktiver efter vedkommendes død, og kontrollerer disse fra tid til anden	
2.6 Pensionering	Pensionsplanlægning — grundlæggende oplysninger Forstår, hvorfor 249. Det er vigtigt at overveje, hvordan man kan sikre finansiell sikkerhed ud over den erhvervsaktive alder og begynde at spare op til pension fra en ung alder	250. Opstiller planer for, hvordan finansiell sikkerhed opnås ud over den erhvervsaktive alder	252. Er tryk ved at planlægge pensionering

		251. Tager hensyn til alle sandsynlige relevante ressourcer og forpligtelser i forbindelse med pensionsplanlægningen	253. Påskønner betydningen af at skabe balance mellem den nuværende levestandard og forbrugsvalg med målet om at gode økonomiske muligheder senere i livet
	Kategorier af pensionsprodukter 254. Har kendskab til, hvem der har ret til folkepension, og dens størrelse 255. Har en god forståelse af de vigtigste typer offentlige og private pensioner, der findes i landet Har kendskab til 256. forskellen mellem frivillige og obligatoriske pensionsopsparinger og forskellen mellem arbejdsmarkedsrelaterede og individuelle ordninger 257. at man i nogle automatisk er tilmeldt en pensionsordning 258. om man kan fravælge pensionsordningen [hvis relevant]	259. Vælger mellem pensionsprodukter eller kombinerer forskellige pensionsordninger for at få tilstrækkelig en pensionsindkomst, hvis det er muligt	

	Forvaltning af pensionsprodukter 260. Forstår, at det er vigtigt at planlægge pensionernes udbetalingsfase og opsparingsfase Har kendskab til: 261. de vigtigste muligheder for at opnå indkomst fra et pensionsprodukt ved pensionering 262. risici ved at hæve midler fra pensionsopsparinger eller stille dem som sikkerhed for lån inden pensionering 263. Har kendskab til pålidelige digitale værktøjer udviklet af <i>uvildige</i> udbydere, som kan hjælpe med at foretage pensionsberegninger og forvalte pensioner regelmæssigt	264. Følger pensionsplanen og foretager de nødvendige tilpasninger for at opnå den krævede indkomst i alderdommen 265. Træffer aktive beslutninger for at forvalte opsparingen inden og under pensioneringen [hvis relevant] 266. Søger at drage fordel af incitamentsordninger, der tilskynder til pensionsopsparing, f.eks. arbejdsgivermatchning og skattefordele, hvis det er muligt 267. Overvejer virkningen af nudges, f.eks. fravalgsordninger eller obligatoriske minimumsbidrag til pensionsopsparingen	
	Bæredygtighedsovervejelser i forbindelse med pensioner 268. Forstår det omfang, hvori et bestemt pensionsprodukt opfylder ens bæredygtighedskriterier	269. Vælger pensionsprodukter i overensstemmelse med sine egne præferencer med hensyn til risiko og bæredygtighed	270. Er tryk ved at stille spørgsmål om, hvorvidt pensionsprodukter opfylder bæredygtighedskriterierne, og om nødvendigt stille krav om flere/bedre muligheder

2.7 Kredit	Overvejelser, inden der anmodes om kredit Forstår: 271. Konsekvenserne af en kreditforpligtelse for den fremtidige disponible indkomst 272. Betydningen af at vurdere evnen til at tilbagebetale, inden et lån optages 273. Virkningen af renters rente på kredit 274. Betydningen af at vide, hvor lang tilbagebetalingsperioden vil være, og om den er fast 275. At de samlede omkostninger i forbindelse med kreditten kan være højere end det, som renten angiver 276. Kan skelne mellem brugen af kredit til at skabe eller øge fremtidig indkomst eller formue og brugen af kredit til forbrug	277. Bruger kun kredit, når det er nødvendigt, og efter at have overvejet konsekvenserne 278. Vurderer de samlede omkostninger i forbindelse med kreditten og sandsynligheden for at være i stand til at betale den tilbage, inden der træffes beslutning om at optage et lån 279. Træffer beslutninger om at låne og forvalte eventuelle kreditforpligtelser inden for et budget 280. Tager hensyn til kreditomkostningerne og prisen på en vare, når det besluttet at købe en vare på kredit 281. Tager hensyn til mulighederne for at generere eller øge fremtidig indkomst eller formue ved beslutninger om optagelse af lån	Er motiveret til at 282. Overveje konsekvenserne af at få adgang, inden der træffes en beslutning 283. Søge alternativer til låntagning (f.eks. opsparing, leje, fælles ejerskab, social støtte osv.)

	Kautionister og sikkerhedsstillelse 284. Er klar over, at nogle kreditudbydere kræver, at en kautionist dækker kreditbetalinger i tilfælde af misligholdelse 285. Er klar over, at der kan kræves sikkerhedsstillelse for at sikre tilbagebetaling af et lån, når der ansøges om kredit 286. Forstår de sociale og finansielle konsekvenser af at anmode en anden om at kautionere for et lån og det ansvar, dette medfører, hvis lånet ikke tilbagebetales	287. Tager hensyn til de sociale og finansielle konsekvenser af at anmode en anden om at kautionere for et lån	288. Er tryk ved at kautionere for en anden person eller anmode en anden om at kautionere for et lån
	Valg af kredit 289. Har kendskab til eller kan nemt undersøge de forskellige typer kredit, der findes (herunder kreditkort, realkreditprodukter, roterende kreditfaciliteter eller kortfristet kredit), deres tilsigtede anvendelse og de vigtigste fordele og ulemper ved hver type Har kendskab til 290. om et lån er sikret mod et aktiv, og kan vurdere fordele og ulemper ved at anvende et sådant lån, herunder konsekvenserne, hvis den sikrede kredit ikke tilbagebetales	294. Vælger kreditprodukter omhyggeligt [når det er besluttet at låne, og når det relevante kreditprodukt er valgt] under hensyntagen til faktorer såsom rentesats, inflationsrate, samlede omkostninger og fleksibilitet samt det beløb, der skal betales ved regelmæssige tilbagebetalinger 295. Anvender sammenligningsværktøjer til at vurdere kreditprodukternes omkostninger og andre karakteristika	296. Er tryk ved at anmode om yderligere oplysninger om forskellige kredittyper 297. Kan vælge en egnet kreditudbyder og et passende produkt, også ved hjælp af de tilgængelige sammenligningsværktøjer

	291.hvorfor det er vigtigt at være opmærksom på den aktuelle udlånsrente, og om den er fast eller variabel, samt inflationsraten 292.Er klar over, at kredit også kan være tilgængelig online (f.eks. gennem peer-to-peer-låneplatforme) og kan skelne mellem de forskellige karakteristika (og risici) 293.Er klar over, at der findes forskellige former for realkreditlån, herunder grønne realkreditlån		
	Risici i forbindelse med kredit 298.Er bevidst om de potentielle negative konsekvenser af låntagning for at dække et underskud i de løbende indtægter Forstår 299.Risiciene og fordelene ved at bruge forskellige typer kreditudbydere (både formelle og uformelle) 300.Er opmærksom på de specifikke problemer med at optage lån i udenlandsk valuta	303.Vurderer risiciene, fordelene og de potentielle konsekvenser ved at anvende en bestemt kreditudbyder	

	301.Er klar over risiciene ved gentagen brug af roterende kreditfaciliteter 302.Er klar over risikoen for tvangsauktion, hvis et realkreditlån ikke tilbagebetales		
	Ansøgning om kredit og kreditvurdering Er bevidst om: 304.eksistensen af og de vigtigste karakteristika ved kreditvurderingssystemet, hvis et sådant findes 305.at en positiv kreditvurdering kan øge sandsynligheden for at få adgang til kredit og reducere kreditomkostningerne 306.de metoder, der anvendes i forbindelse med kreditvurderinger, eller at der for at afgøre, om og til hvilken pris kredit bevilges, i nogle tilfælde anvendes big data og dataanalyse, som kan ændre sig over tid 307.at udbydere kan reagere forskelligt på oplysningerne i en kreditvurdering 308.at indtægter som f.eks. bonusser, uventede beløb eller gaver ikke kan tages i betragtning ved beregningen af den disponible indkomst i forbindelse med kredit	312.Spørger, hvilke oplysninger der anvendes til at vurdere evnen til at tilbagebetale kredit 313.Tager hensyn til, hvordan visse handlinger og adfærd vil påvirke en kreditvurdering (herunder handlinger, der overvåges ved hjælp af big data, hvis det er relevant) 314.Bestræber sig aktivt for at forbedre kreditvurderingen, hvis det er nødvendigt	

	309.at kreditudbydere kan indhente oplysninger om en låntagers tilbagebetalingsevne, og at dette kan omfatte adgang til en kreditvurdering fra en tredjepart Har kendskab til 310.de faktorer, der indgår i en kreditvurdering (herunder brugen af personoplysninger) 311.hvordan man får adgang til oplysninger om personlig kreditvurdering, og hvem man skal kontakte i tilfælde af uoverensstemmelser		
	Tilbagebetaling af kredit 315.Forstår relevansen af at forsøge at betale mere end minimumssaldoen af fleksible kreditforpligtelser	316.Foretager rettidige tilbagebetalinger af alle kreditforpligtelser [medmindre de personlige forhold forværres] 317.Tilbagebetaler det størst mulige beløb [under hensyntagen til budgetbegrænsninger] på kortfristede kreditter eller roterende forpligtelser 318.Overvejer den samlede økonomiske fordel ved tidlig indfrielse af kredit og træffer en informeret beslutning om at gøre det, når budgettet tillader det	319.Er fortrolig med at forvalte kreditforpligtelser

	Genforhandling af en kreditaftale 320. Er klar over, at der kan være muligt at genforhandle en kreditaftale	321. Holder sig orienteret om markedsændringer i forbindelse med tilbagebetaling af kredit og overvejer genforhandling af ugunstige eller uoverkommelige ordninger	
	Kassekredit 322. Forstår, at det samlede beløb, der er til rådighed til brug på en bankkonto, kan omfatte en aftalt kassekredit 323. Ved, at en kassekredit er en form for kredit, der kan medføre omkostninger, og som skal tilbagebetales	324. Har et mål om at opretholde en positiv saldo på bankkontoen som led i indsatsen for at holde budgettet	
	Lettillgængelige og dyre lån Er klar over, at 325. Markedsføring og forenklede låneprocedurer kan gøre det fristende at optage lån uden at overveje konsekvenserne, især når lån tilbydes online eller via f.eks. mobiltelefonen	329. Forsøger aktivt at undgå overdreven gældsætning, som kan opstå ved at anvende lettilgængelige og dyre lån, der ofte sælges online	331. Afviser uønsket kredit, der tilbydes i forbindelse med et køb

	326.Nogle sælgere tilbyder kredit for at tilskynde købere til at foretage et køb, bruge flere penge end oprindeligt planlagt og/eller øge det fremtidige forbrug 327.Lånetilbud, der i første omgang er rentefrie, kan pålægges renter i fremtiden 328.Tilbud om "køb nu, betal senere" [herunder forsyningstjenester i mange tilfælde] typisk en form for kredit, som kan medføre omkostninger	330.Overvejer nøje mulighederne for, om rentefrie lån kan indfries inden udløbet af den rentefrie periode, og konsekvenserne, hvis dette ikke er muligt	
2.8 Gæld og gældsforvaltning	Forvaltning af gæld 332.Forstår den potentielle byrde i forbindelse med låntagning 333.Anerkender forholdet mellem det nuværende gældsniveau og den økonomiske velfærd, nu og i fremtiden 334.Ved, hvordan tilbagebetaling af gæld forvaltes Forstår 335.Hvorfor det er vigtigt at have styr på forholdet mellem [husstandens eller personens] gæld og indkomst 336.Konsekvenserne for kreditvurderingen, hvis gæld misligholdes	337.Gør en tidlig indsats for at undgå eller minimere gældsproblemer 338.Overvåger den samlede anvendelse af kredit 339.Træffer en informeret beslutning, inden yderligere kredit anvendes til at tilbagebetale aktuel gæld	340.Er motiveret til at løse problemer i forbindelse med lån, inden gælden bliver en byrde 341.Accepterer ansvaret for gæld og gældsforvaltning

	Gæld som følge af forsinket betaling Forstår, at 342. Gæld kan opstå som følge af ubetalte regninger og brugen af kredit 343. Der sædvanligvis er yderligere omkostninger forbundet med forsinket betaling af regninger og kredit	344. Prioriterer betaling af regninger og kredit over lejlighedsvist forbrug 345. Forsøger aktivt at undgå at komme bagud med betalinger, selv om omstændighederne ændrer sig	
	Vanskeligheder med at tilbagebetale gæld Har kendskab til 346. konsekvenserne af ikke at betale et afdrag og er bekendt med proceduren for gældsinddrivelse 347. mulige henstandsperioder og mulig hjælp fra det offentlige til at tilbagebetale gæld 348. Ved, hvor man skal henvende sig for at få hjælp til at mindske gældsbyrden [om nødvendigt]	351. Underretter kreditorerne inden forfaldsdatoen, hvis et afdrag ikke kan betales 352. Ansøger om gældssanering, hvis det er relevant	353. Er tryk ved at drøfte gældsforvaltning og tilbagebetalinger med relevante parter

	Forstår 349.at visse fordringer skal prioriteres frem for andre, hvis de ikke kan betales 350.at forbrugere har rettigheder og ansvar i forbindelse med gældsforvaltning		

3. Risiko og afkast

Emne	Bevidsthed, viden og forståelse	Færdigheder og adfærd	Tillid, motivation og holdninger
3.1 Identifikation af risici	Grundlæggende om risici 354.Har kendskab til risici i en finansiell kontekst, herunder risici, der er forbundet med produkter, og risici, der kan afdækkes eller forsikres mod 355.Er klar over, at visse risici med finansielle konsekvenser kan reduceres ved at anvende visse finansielle produkter og/eller ved at træffe visse foranstaltninger (tegne forsikring, erhverve sig finansielle produkter med kapitalgaranti, anvendelse af veldiversificerede investeringsprodukter osv.)	356.Overvejer de risici, der er forbundet med væsentlige eksterne forhold, der kan påvirke den personlige økonomiske velfærd (herunder f.eks. miljømæssige, teknologiske, sundhedsmæssige, videnskabelige, sikkerhedsmæssige eller økonomiske faktorer)	357.Er motiveret til at identificere egen risikotolerance 358.Er fortrolig med selv at foretage en risikovurdering uden at blive utilbørligt påvirket af markedsføring eller nyheder [så skævheder i tilgængelighed undgås]

	Kilder til risici 359. Har kendskab til mulige risici med finansielle konsekvenser (politiske, økonomiske, miljømæssige og personlige faktorer, f.eks. lang forventet levetid) 360. Ved, hvorfor det er vigtigt at være opmærksom på begivenheder med lav sandsynlighed og høje omkostninger, f.eks. risiko for klimarelaterede begivenheder 361. Er opmærksom på de risici, der kan være forbundet med finansielle produkter, f.eks.: uhensigtsmæssige produktvalg, anvendelse af produkter med variabel rente, forpligtelse til faste rentesatser i et miljø med variabel rente og låntagning i udenlandsk valuta	362. Vurderer de finansielle risici i forbundet med personlige beslutninger, livsvalg og eksterne hændelser 363. Overvejer risiciene ved større projekter eller køb Tager hensyn til 364. Risikoen for ændringer i omstændigheder, herunder tab af job, øgede udgifter eller andre eksterne hændelser 365. Risikoen for at miste en del af eller hele husstandsindkomsten som følge af sygdom, handicap eller dødsfald 366. De typer risici, der er forbundet med forskellige finansielle produkter	367. Er motiveret til at afbøde risici, når det er nødvendigt 368. Kan træffe velovervejede beslutninger, når risiciene viser sig

	Specifikke risici ved digitale produkter og tjenesteydelser 369. Er bevidst om de specifikke risici i forbundet med digitale finansielle produkter og tjenesteydelser, f.eks. mobilbanking og -udlån, investering og låntagning via peer-to-peer-platforme. 370. Er klar over, at nogle digitale finansielle produkter og tjenesteydelser (f.eks. <i>kryptoaktiver</i> eller "initial coin offerings") er mere risikable end etablerede finansielle produkter, fordi de er mindre regulerede eller endda uregulerede	371. Lægger særlig vægt på risici i forbindelse med finansielle produkter baseret på nye teknologier, f.eks. blockchain-baserede finansielle produkter (<i>kryptoaktiver</i>, initial coin offerings osv.)	
3.2 Finansielle sikkerhedsnet og forsikring	Etablering af et sikkerhedsnet Ved, hvordan man: 372. Skaber et finansielt sikkerhedsnet, f.eks. opsparing til dårlige tider 373. Beregner, hvor lang tid det vil tage at opbygge et sikkerhedsnet, som kan dække tre måneders indkomst 374. Forstår, hvordan forsikring kan bruges til at styre risici	375. Opbygger og opretholder et tilstrækkeligt finansielt sikkerhedsnet ved hjælp af opsparing, forsikring og andre finansielle produkter, alt efter behov	Er motiveret til at: 376. Skabe et finansielt sikkerhedsnet 377. Tegne eller opdatere forsikring mod utilsigtede hændelser eller begivenheder med finansielle konsekvenser [hvis relevant]

	Valg af forsikring 378. Forstår, hvornår finansielle risici kan håndteres mest hensigtsmæssigt med eller uden forsikring 379. Er klar over risikoen ved at være underforsikret og omkostningerne ved at være overforsikret Har kendskab til 380. hvornår forsikring er en retlig forpligtelse 381. hvilke forsikringsprodukter der er udformet til hvilke situationer 382. forskellen mellem livsforsikring og skadesforsikring 383. Er klar over, at forsikringstilbud og forsikringspræmier kan være baseret på visse personoplysninger, som behandles via big data og andre dataanalyser	384. Overvejer fordelene ved forsikring, når der er konstateret risici 385. Anvender hensigtsmæssige forsikringsprodukter 386. Kontrollerer regelmæssigt, om den tegnede forsikring stadig yder tilstrækkelig dækning 387. Gør krav på den relevante forsikring, hvis det er nødvendigt 388. Tegner forsikring mod begivenheder med lav sandsynlighed og høje omkostninger 389. Tager hensyn til, hvordan visse handlinger og adfærd vil påvirke forsikringsdækning og forsikringspræmier (herunder handlinger, der overvåges ved hjælp af big data, hvis det er relevant)	

	Digitale forsikringsudbydere 390. Er klar over, at der findes digitale forsikringsudbydere, og har kendskab til de nye typer forsikringer, de tilbyder (f.eks. peer-to-peer-forsikring, on-demand-forsikring, brugsbaseret forsikring osv.) 391. Er klar over, at digitale forsikringsudbydere og de produkter, de tilbyder, muligvis fungerer på en anden måde end traditionelle forsikringsselskaber		
	Forsikring mod klimarelaterede risici 392. Har kendskab til, hvordan man kan forsikre sig mod klimarelaterede risici	393. Kan vurdere de personlige klimarelaterede risici og kan forsikre sig mod dem, hvis det er relevant	
	Offentlig støtte 394. Har kendskab til enkeltpersoners eller husstandes muligheder for at få offentlige støtte i tilfælde af økonomiske problemer og betingelserne for at få sådan støtte		

3.3 Afbalancering af risiko og afkast	Forholdet mellem risiko og afkast 395. Forstår forholdet mellem risiko og potentielt afkast, dvs. at hvis der er en stor chance for at tjene penge på en investering, er der sandsynligvis også en stor risiko for at miste penge 396. Formålet med investeringsdiversificering som en strategi til at mindske risikoen	397. Identificerer de potentielle finansielle risici og afkast i forbindelse med en beslutning, der skal træffes 398. Sammenligner risikoen og afkastet i forbindelse med forskellige finansielle investeringer 399. Tager hensyn til behovet for vækst i aktiver, finansiell sikkerhed og egne bæredygtighedspræferencer, når investeringsrisici overvejes 400. Overvejer risikoen ved at anvende kredit til lejlighedsvist forbrug	
	Betydningen af bæredygtighed for risiko og afkast 401. Forstår, at bæredygtighedsfaktorer og statens klimapolitikker kan have en indvirkning på risikoniveauet og investeringsafkastet 402. Er klar over, at miljømæssige, sociale eller ledelsesmæssige risici kan påvirke et selskabs finansielle resultater negativt		

4. Det finansielle landskab

Emne	Bevidsthed, viden og forståelse	Færdigheder og adfærd	Tillid, motivation og holdninger
4.1 Regulering og forbrugerbeskyttelse	Bestemmelser om forbrugerbeskyttelse 403. Forstår, at forbrugerbeskyttelsesforanstaltninger i EU også gælder for regulerede enheders finansielle transaktioner, uanset om de gennemføres digitalt eller fysisk 404. Ved, at udbydere af finansielle tjenesteydelser har pligt til at behandle forbrugerne retfærdigt og sikre, at oplysningerne er klare og gennemsigtige 405. Forstår de relevante finanstillsynsmyndigheders og finansmyndigheders rolle 406. Er bekendt med muligheden for at kontrollere, om en udbyder er godkendt af de relevante kompetente nationale myndigheder 407. Er klar over, at visse finansielle produkter og tjenesteydelser ikke er reguleret og omfattet af tilsyn på EU-plan eller nationalt plan 408. Forstår, at visse aspekter af forbrugerbeskyttelse afhænger af, at forbrugeren tager de oplysninger, der gives, til efterretning	409. Kontrollerer, at en udbyder af finansielle tjenesteydelser, uanset om det er en fysisk eller digital udbyder, er godkendt/registreret/reguleret af de kompetente nationale myndigheder til at levere en sådan tjenesteydelse 410. Læser og kontrollerer produktoplysninger og oplysningsdokumenter, også når de leveres elektronisk 411. Kontrollerer oplysninger om udbydere af finansielle tjenesteydelser, der har overtrådt lovgivningen eller behandlet forbrugerne urimeligt 412. Kontrollerer ændringer i finansielle bestemmelser og forbrugerbeskyttelse og deres potentielle virkninger	413. Er motiveret til at vælge passende og troværdige udbydere af finansielle tjenesteydelser 414. Er motiveret til at finde ud af, hvilke oplysninger rådgivere, udbydere af finansielle tjenesteydelser og selskaber er retligt forpligtede til at udlevere til finansielle forbrugere

	Klager 415. Er klar over, at der findes klagemekanismer, og hvordan man får adgang til dem, hvis det er nødvendigt 416. Er klar over, at der findes udenretslige tvistbilæggelsesmekanismer, herunder alternative onlinetvistbilæggelsesværktøjer, og hvordan man vælger den mest hensigtsmæssige 417. Har kendskab til det relevante organ i vedkommendes jurisdiktion, hvor man kan indgive klager over produkter og tjenesteydelser, herunder varer og tjenesteydelser, der sælges online	418. Indgiver en klage til den relevante afdeling hos en finansiel udbyder og dernæst til det relevante eksterne organ, hvis det er nødvendigt	419. Kan vurdere kvaliteten af de tjenesteydelser og den beskyttelse, som en udbyder af finansielle tjenesteydelser leverer 420. Er klar til at søge erstatning, hvis noget går galt
	Beskyttelse af <i>personoplysninger</i> 421. Forstår, at forbrugere af finansielle tjenesteydelser har rettigheder med hensyn til deres <i>personoplysninger</i>, og at de har skønsømmæssig kontrol over disse 422. Er klar over, at der findes nationale myndigheder med ansvar for databeskyttelse, og deres rolle i forbindelse med finansielle tjenesteydelser 423. Er klar over de sikkerhedsmæssige konsekvenser for <i>personoplysninger</i> af onlinelagring af finansielle dokumenter 424. Forstår, at udbydere af finansielle tjenesteydelser og virksomheder kan lagre personoplysninger: — med henblik på at tilpasse tilbud baseret på kundens lagrede profil, som anvendes til at udlede kundens prisenfølsomhed, produktpræferencer og relevante (f.eks. i forbindelse med telematikforsikring)	426. Kan beskytte sine <i>personoplysninger</i> online 427. Vurderer anmodninger om <i>personoplysninger</i> fra udbydere af finansielle tjenesteydelser med henblik på at afgøre, om det er relevant at give sådanne oplysninger 428. Forvalter så vidt muligt sit eget digitale fodaftryk på en hensigtsmæssig måde i en finansiel kontekst 429. Undgår risikobetonet adfærd, hvor egne <i>personoplysninger</i> skal angives i en finansiel kontekst	430. Er fortrolig med at tilbagekalde godkendelser til at få adgang til, bruge eller lagre <i>personoplysninger</i> fra udbydere af finansielle tjenesteydelser og virksomheder, når det er nødvendigt

	— med henblik på at spore kundernes relevante handlinger og adfærd i kontraktperioden (f.eks. tidligere tilbagebetaling af lån og kørselsadfærd baseret på telematik i forbindelse med bilforsikring) 425. Forstår de økonomiske konsekvenser og risici, der er forbundet med at dele eller videregive <i>personoplysninger</i> (herunder CPR-nummer, kontoplysninger eller andre identificerende oplysninger som f.eks. adresse, fødselsdato eller andre identifikationsnumre), uanset om det sker digitalt eller via andre kanaler		
4.2 Rettigheder og ansvar	Forbrugerrettigheder og -ansvar 431. Har kendskab til egne rettigheder og forpligtelser i forbindelse med køb af et finansielt produkt eller en finansiell tjenesteydelse 432. Har kendskab til egne forbrugerrettigheder i forbindelse med e-handel og onlinetransaktioner, f.eks. angivelse af fuld pris og betingelser for ombytning, returnering og refusion 433. Har kendskab til egne rettigheder i tilfælde af uautoriserede eller ukorrekt gennemførte betalinger 434. Kender og forstår rettigheder og forpligtelser for forbrugere, der ikke betaler bestemte regninger, herunder afgifter og forsyningstjenester 435. Har kendskab til retten til at anfægte en afgørelse truffet af en algoritme	436. Tager hensyn til individuelle rettigheder og ansvar som finansiell forbruger 437. Læser det, der er skrevet med småt, når finansielle produkter vælges 438. Underretter udbydere af finansielle tjenesteydelser om ændringer i omstændighederne, hvis dette er relevant eller påkrævet i henhold til kontrakt 439. Opbevarer opgørelser og kontrakter og registrerer samtaler og handlinger i forbindelse med eventuelle fejl begået af udbydere af finansielle tjenesteydelser 440. Sikrer, at kreditorer er bekendt med alle relevante faktorer, som kan påvirke tilbagebetalingerne	442. Værdsetter de finansielle forbrugeres rettigheder 443. Er motiveret til at undersøge og udøve egne rettigheder som finansiell forbruger

		441. Ansøger om hjælp til at betale eller udskyde bestemte regninger i perioder med behov [hvis det er muligt]	
4.3 Finansiell uddannelse, finansielle oplysninger og finansiell rådgivning	Finansielle oplysninger 444. Forstår, at der findes forskellige kilder til oplysninger om finansielle produkter og tjenesteydelser 445. Er klar over, at alle informationskilder bør kontrolleres, inden de anvendes 446. Forstår, at oplysninger, der gives af udbydere af finansielle tjenesteydelser og virksomheder om deres produkter og tjenesteydelser, kan være markedsføringsoplysninger eller partiske oplysninger 447. Ved, at det er muligt at forbedre sin <i>finansielle forståelse</i> og økonomiske velfærd 448. Ved, hvor man kan finde pålidelige oplysninger om finansielle spørgsmål	449. Yder en aktiv indsats for at være en informeret forbruger og kontrollerer finansielle oplysninger, inden de anvendes 450. Udvikler personlige strategier og anvender værktøjer til at minimere træk, der hæmmer den økonomiske velfærd 451. Bruger værktøjer, der er udviklet til at tilvejebringe oplysninger, når der træffes finansielle beslutninger 452. Finder, lærer og husker vigtige fakta og oplysninger om finansielle spørgsmål	453. Har tillid til sin egen evne til at genkende troværdige informationskilder 454. Kan undersøge finansielle spørgsmål og foretage en kritisk vurdering af de indhentede oplysninger
	Uddannelse i finansiell forståelse 455. Ved, hvor man kan uddanne sig selv i finansielle spørgsmål 456. Er klar over, at nogle kilder til <i>uddannelse i finansiell forståelse</i> ikke er <i>uvildige</i> og kan være skjult reklame	457. Udvikler en vane med livslang læring for at forbedre alle aspekter af <i>finansiell forståelse</i> og økonomisk velfærd 458. Bruger værktøjer, der er udviklet til at forbedre personers <i>finansielle forståelse</i> og støtte den finansielle beslutningstagning	459. Er motiveret til at anvende eksisterende værktøjer (f.eks. realkreditberegner, budgetberegner osv.) som grundlag for finansielle beslutninger og for at forbedre sin egen finansielle adfærd

			460. Har tillid til sin egen evne til at genkende troværdige kilder til uddannelse 461. Kan videregive egen viden om økonomiske forhold [hvor det er relevant] 462. Kan udnytte egne erfaringer, når der træffes nye finansielle beslutninger
	Finansiell rådgivning Har kendskab til 463. at der kan indhentes finansiell rådgivning, når der træffes økonomiske valg, og ved, hvornår finansiell rådgivning kan være nyttig 464. forskellen mellem <i>uafhængig</i> og ikke-uafhængig <i>investeringsrådgivning</i> (som defineret i EU-retten) 465. at finansiell rådgivning kan indhentes via forskellige kilder 466. eksistensen af digitale rådgivningsværktøjer, herunder robotrådgivning og hybride rådgivningsværktøjer, som kombinerer personlig rådgivning og robotrådgivning 467. at rådgivning ikke altid er <i>uafhængig</i>	469. Bruger i nødvendigt omfang værktøjer, der er udviklet til at yde rådgivning, når der træffes finansielle beslutninger	470. Har tillid til sin egen evne til at genkende troværdige kilder til rådgivning

	468. Er klar over, at finansielle rådgivere har pligt til at spørge kunderne om deres bæredygtighedspræferencer, inden de yder rådgivning		
	Drøftelse af finansielle spørgsmål 471. Er klar over fordelene ved at tale om finansielle spørgsmål med forskellige personer, som man har tillid til	472. Drøfter økonomiske spørgsmål med betroede personer på en åben og ærlig måde 473. Drøfter relevante finansielle spørgsmål med fagfolk	474. Er tryk ved at drøfte økonomiske spørgsmål med andre 475. Bygger på forskellige oplysninger, inden der drages konklusioner
4.4. Finansielle produkter og tjenesteydelser	Karakteristika ved finansielle produkter og tjenesteydelser 476. Har kendskab til de forskellige typer finansielle produkter og tjenesteydelser, der findes (herunder produkter og tjenesteydelser, der leveres digitalt, og produkter og tjenesteydelser, der kun er tilgængelige i bestemte regioner eller medlemsstater) 477. Ved, hvilke elementer der er vigtigst at tage i betragtning, når finansielle produkter og tjenesteydelser vælges 478. Ved, at finansielle tjenesteydelser ændrer sig med tiden 479. Ved, at beslutningen om, hvilket finansielt produkt eller hvilken finansiell tjenesteydelse der er mest hensigtsmæssig for en person, afhænger af en række personlige og familiemæssige forhold, herunder økonomiske, bæredygtighedsmæssige eller kulturelle præferencer	481. Tager hensyn til personlige præferencer, herunder bæredygtighedspræferencer, når forskellige finansielle produkter eller tjenesteydelser og deres karakteristika overvejes 482. Indhenter aktivt oplysninger om de vigtigste karakteristika ved et finansielt produkt, når en beslutning skal træffes 483. Anvender sammenligningsværktøjer til at vurdere omkostninger og andre karakteristika ved finansielle produkter og tjenesteydelser 484. Kontrollerer, om et finansielt produkt er omfattet af en garanti, inden det erhverves	489. Er motiveret til regelmæssigt at revurdere den service, der ydes, og skifte udbyder af finansielle tjenesteydelser, hvis det er relevant 490. Forespørger udbydere af finansielle tjenesteydelser om deres produkter og tjenesteydelser 491. Kan vurdere den tillid, der kan næres til en bestemt udbyder af finansielle tjenesteydelser 492. Kan forhandle vilkår med udbydere af finansielle tjenesteydelser, når det er nødvendigt

	480. Ved, at visse finansielle produkter og tjenesteydelser er udformet for at imødekomme specifikke økonomiske, bæredygtighedsmæssige eller kulturelle præferencer	485. Revurderer regelmæssigt, om de erhvervede finansielle produkter er hensigtsmæssige 486. Tager hensyn til de potentielle omkostninger ved indfrielse af finansielle produkter i tilfælde af ændrede omstændigheder 487. Kræver finansielle produkter og tjenesteydelser af høj kvalitet 488. Skifter udbyder i tilfælde af dårlig service eller priser, der ikke er konkurrencedygtige	493. Er motiveret til at få indsigt i, hvordan udbydere af finansielle tjenesteydelser definerer bæredygtighed og indarbejder bæredygtighed i visse produkter og tjenesteydelser, der tilbydes
	Tilbud fra ikkefinansielle enheder Har kendskab til 494. at visse finansielle produkter, f.eks. opsparing, kredit, pension eller forsikring (afhængigt af nationale forhold), kan tilbydes gennem ikkefinansielle organisationer såsom arbejdsgivere, butikker, religiøse grupper, fritidsklubber og ikkefinansielle selskaber	496. Noterer sig relevante finansielle produkter og tjenesteydelser, der tilbydes gennem ikkefinansielle organisationer, og træffer en informeret beslutning om deres egnethed	

	495.de potentielle risici ved at anvende finansielle produkter, der tilbydes af ikkefinansielle organisationer, og hvordan disse risici kan reduceres, hvis det er nødvendigt		
	Bæredygtighedspræferencer 497.Kan fastlægge sine bæredygtighedspræferencer ved brug af pålidelige og regulerede oplysninger	498.Kan forklare egne præferencer med hensyn til finansielle produkter (f.eks. med hensyn til risiko eller præferencer, herunder bæredygtighedspræferencer)	499.Ønsker at vælge finansielle produkter og tjenesteydelser, der er i overensstemmelse med egne bæredygtighedspræferencer
	Bæredygtighedsmærker og -standards 500.Har kendskab til eksistensen og betydningen af forskellige produktstandards og -mærker for bæredygtighed 501.Er klar over, at der ud over de standards, der er fastsat i EU-retten, kan findes standards, der er fastsat i forretningspraksis, som muligvis er eller ikke er i overensstemmelse med de standards, der er fastsat i EU-retten 502.Har kendskab til eksistensen af et EU-klassificeringssystem for bæredygtige økonomiske aktiviteter	503.Træffer informerede beslutninger i overensstemmelse med egne bæredygtighedspræferencer baseret på pålidelige standards og mærker for finansielle produkter	504.Er motiveret til at undersøge eksisterende standards og mærker og til at forstå deres betydning
	Oplysningskrav 505.Har kendskab til eksistensen af oplysningskrav for selskaber, fonde og andre finansielle produkter og tjenesteydelser, herunder bæredygtighedsrelaterede oplysningskrav Ved, hvor disse oplysninger kan findes	508.Kan undersøge oplysninger, der er fremlagt om et finansielt produkt, herunder oplysninger om bæredygtighedsaspekter	511.Er tryk ved at anmode om flere oplysninger, hvis de ikke er umiddelbart tilgængelige

	506. Har kendskab til kilder til oplysninger om overvågning af en fonds resultater og bæredygtighed 507. Forstår dokumenter med oplysninger om selskaber, fonde og andre finansielle produkter og tjenesteydelser, herunder bæredygtighedsrelaterede oplysningsdokumenter	509. Kan træffe informerede beslutninger i overensstemmelse med egen risikoprofil, bæredygtighedspræferencer og andre præferencer på grundlag af de fremlagte oplysninger om en fond, et selskab, et finansielt produkt eller en finansiell tjenesteydelse 510. Holder fondene ansvarlige for deres tilsagn om engagement, f.eks. ved at kontrollere deres stemmeafgivelse på de årlige generalforsamlinger	
4.5 Svindel og svig	Svindel og svig 512. Er opmærksom på risikoen for finansiell svindel og svig, når finansielle tjenesteydelser vælges og anvendes, og når finansielle transaktioner gennemføres 513. Har kendskab til eksistensen af svigagtige investeringsordninger 514. Ved, hvordan man spotter tegn på, at noget eller nogen måske ikke er ægte 515. Ved, hvor man kan få oplysninger om advarsler om svindel og svig 516. Ved, hvilken myndighed man skal indberette svindel og svigagtig adfærd til	517. Holder sig orienteret om nye former for svindel og svig 518. Undersøger grundigt meddelelser, tilbud og anbefalinger og overvejer, om de er ægte 519. Taler kun med verificerede repræsentanter for finansielle institutioner	520. Kan stille spørgsmål vedrørende meddelelser, tilbud og anbefalinger, hvis de ser ud til at være svigagtige 521. Er omhyggelig ved gennemførelsen af finansielle onlinetransaktioner for at undgå at blive offer for svig 522. Kan træffe de nødvendige foranstaltninger over for mistænkelige anmodninger om oplysninger eller handlinger (blokering af bankkort, underretning af myndigheder osv.) 523. Er motiveret til at lære, hvordan man opdager og undgår svindel og svig

	Grønvaskning 524. Forstår begrebet <i>grønvaskning</i> og konsekvenserne heraf	525. Tilpasser investeringsbeslutninger, når man bliver opmærksom på tilfælde af <i>grønvaskning</i>	
	Svindel og svig med <i>personoplysninger</i> Forstår 526. Betydningen af at beskytte sine <i>personoplysninger</i>, finansielle oplysninger og sikkerhedsoplysninger (herunder adgangskoder og PIN-koder) 527. Har kendskab til de typer risici, der er forbundet med digitalisering, f.eks. misbrug af personlige finansielle data, cyberkriminalitet, phishing, pharming og hacking 528. Forstår, hvordan online/digital svindel og svig, f.eks. phishing og pharming, fungerer 529. Begrebet onlineidentitetstyveri og konsekvenserne heraf 530. Forstår, at der findes procedurer for kundeautentifikation/godkendelse for både onlinebetalinger og fysiske betalinger, som har til formål at beskytte mod svig	531. Træffer praktiske foranstaltninger for at beskytte alle <i>personoplysninger</i>, finansielle oplysninger, adgangskoder og PIN-koder 532. Foretager ikke betalinger til liftprodukter eller konti, der er blokeret af ransomware	

	Indberetning af svindel og svig 533. Ved, hvem mistanke om svindel og svig skal indberettes til 534. Identificerer de kilder, der er tilgængelige for oplysninger om indberettede svindel og svig	535. Indberetter mulige tilfælde af svindel og svig til de relevante organer, selv om man ikke selv er offer	536. Kan udpege finansielle situationer, hvor man kan blive udsat for svindel eller svig, og kan træffe foranstaltninger for at undgå at blive offer for svindel eller svig 537. Kan udpege en situation, som er mistænkelig, og hvor der måske er begået svindel eller svig
4.6 Skatter og offentlige udgifter	Skatter og beskatning 538. Forstår, hvorfor der opkræves skat, og hvordan skatter anvendes 539. Forstår, hvad der kan ske, hvis der ikke betales skat 540. Ved, hvordan skatteforpligtelser kontrolleres 541. Har kendskab til forekomsten af udskudte skatteforpligtelser, hvis det er relevant 542. Har kendskab til de grundlæggende skatter, f.eks. indkomstskat og moms 543. Har kendskab til den skattemæssige behandling af forskellige finansielle produkter, f.eks. realkreditlån, pensioner eller opsparing 544. Er bekendt med muligheden for onlinebehandling af visse skattespørgsmål	545. Betaler skatter og/eller kræver tilbagebetaling af skat, alt efter hvad der er relevant 546. Overvåger personlige forpligtelser og rettigheder med hensyn til skat 547. Holder alle skattemæssige forpligtelser for øje i forbindelse med budgetlægning og udarbejdelse af langsigtede finansieringsplaner 548. Tager hensyn til den skattemæssige behandling ved valg af finansielle produkter 549. Kan anvende den onlinetjeneste, som skattemyndigheder tilbyder til behandling af skattespørgsmål	550. Accepterer, at det er vigtigt at betale skyldige skatter

4.7 Eksterne påvirkninger	Eksterne påvirkninger 551. Forstår, hvordan økonomiske faktorer, f.eks. en recession eller høj inflation, og andre faktorer (f.eks. vedrørende klima, miljø eller pandemiske sygdomme) kan påvirke visse aspekter af den personlige finansielle situation, herunder formue	552. Følger nyheder om begivenheder, der kan påvirke den personlige økonomiske sikkerhed eller velfærd	553. Kan ændre sine finansielle planer, hvis det er nødvendigt på grund af eksterne faktorer
	Makroøkonomisk indvirkning på privatøkonomien 554. Forstår, at ændringer af politikker vedrørende f.eks. offentlige ydelser, renter, pensionsreformer eller beskæftigelseslovgivning kan have indvirkning på personlige finansielle beslutninger og planer 555. Har kendskab til de vigtigste organer med indflydelse på det økonomiske og finansielle system	556. Ændringer efter behov sine finansielle planer efter en vurdering af virkningen af eksterne faktorer 557. Identificerer strategier til sikring af finansielle aktivers modstandsdygtighed over for mellem- til langsigtede faktorer og risici (herunder klimarelaterede risici)	
	Markedsføring 558. Anerkender, at markedsføringspraksis, fremlæggelse af oplysninger, medierne, gruppepres og sociale medier kan have indflydelse på personlige finansielle beslutninger 559. Forstår, at onlinereklamer kan være personligt tilpasset	561. Udvikler strategier for at minimere utilsigtede konsekvenser af markedsføringspraksis, partisk præsentation af oplysninger og socialt pres på personlige finansielle beslutninger	563. Er motiveret til at gribe ind i tilfælde af falsk reklame

	560. Er bevidst om den rolle, som reklamer spiller med hensyn til at fremme visse typer produkter eller tjenesteydelser, og virkningen af det personlige digitale fodaftryk på den type reklamer, der vises online	562. Bestræber sig aktivt på at træffe objektive beslutninger om værdien af et annonceret finansielt produkt eller en annonceret finansiell tjenesteydelse	
	Bredere bæredygtighedsvirkninger af personlige finansielle beslutninger 564. Forstår, at en persons økonomiske beslutninger har konsekvenser for økonomiens og samfundets bæredygtighed som helhed Forstår, at virkningen varierer afhængigt af det indkøbte produkts eller tjenesteydelses bæredygtighed		